REDACŢIUNEA,
Administraţiunea şi Tipografia
Braşov, piaţa mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrisori nefrancate nu se primesc.
Manuscripte nu se retrimit.
Inserate
se primesc la Administraţiune Braşov şi la următoarele
BIROURI de ANUNŢURI:
în Viena la M. Dukes Nachf., Nux. Augenfeld & Emeric Lessner, Heinrich Schalek, A. Oppelik Nachf., Anton Oppelik. în Budapesta la A. V. Goldberger, Ekstein Bernat, Iuliu Leopold (VII Erzsébet-körut).
Preţul inserţiunilor: o serie garmond pe o coloană 10 bani pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială. — RECLAME pe pagina a 3-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi

Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor.
N-rii de Duminecă 4 cor. pe an

Pentru România şi străinătate:
Pe un an 40 franci, pe şase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 fr. pe an.
Se prenumeră la toate oficiile poştale din întru şi din afară şi la d-nii colectori.

Abonamentul pentru Braşov;
Administraţiunea, Piaţa mare târgul Inului Nr. 30. etagiu I. Pe un an 20 cor., pe şase luni 10 cor., pe trei luni 5 cor. Cu dusul acasă: Pe un an 24 cor., pe şase luni 12 cor., pe trei luni 6 cor. — Un esemplar 10 bani. — Atât abonamentele, cât şi inserţiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 207. Braşov, Sâmbătă 20 Septemvrie (3 Octomvrie). 1908.

Pluralitatea în clubul independist.

Descoperirea secretului faimosului său proiect de reformă electorală a silit pe ministrul de externe Andrassy să-şi schimbe tactica. Ne mai putând umbla cu mâţa în sac, a luat pe Francisc Kossuth de braţ şi s'a dus cu el Miercuri seara în clubul independist, cu scop ca, chipu, să informeze asupra cuprinsului proiectelor sale pe „tigrişii" de odinioară, cărora, de când au ajuns la putere, le-au căzut aproape toţi dinţii.

Luase, cum ştim, mai înainte Kossuth asupra-şi de a face acest lucru în taină, chemând la sine grupuri-grupuri dintre deputaţii independişti ca să-i lase să arunce o ochire asupra materialului statistic, ce l'a adunat şi l'a folosit contele Andrassy. După publicarea actelor furate a devenit de prisos acest mod de informare, iar Kossuth a aflat de bine a îndemna pe colegul său dela interne, să continue el informarea în şedinţa clubului independist în prezenţa tuturor, mai urmărind cu aceasta şi scopul de a face ca principiul pluralităţii votului să fie consacrat şi în sânul kossuthiştilor prin luarea la cunoştinţă fără *de protest* a acelui principiu reacţionar de către reprezentanţii aceluiaşi partid, care odinioară în repeţite rânduri a făcut declaraţiunile cele mai solemnele în favorul votului universal, egal şi secret, ce acum e înlocuit în proiectele lui Andrassy cu votul plural.

Acelaşi Barabaş Bela, gura satului la kossuthişti, care nu de mult înfinţase aşa zisa „ligă a votului universal" şi se lega pe la bancheturi cu cuvântul său de onoare, că va lupta pentru introducerea votului universal, egal şi secret, ela fost, care a luat mai întâiu cuvântul în conferenţa de Miercuri întrebând pe Andrassy după motivele ce l'au îndemnat să-şi clădească reforma sa electorală pe pluralitate. Şi după ce Andrassy i-a răspuns, schiţând întreg planul său, prin care tinde a excamota şi a zădărnici cu totul principiul votului universal, egal şi secret, a tăcut şi nu a cutezat a-i face ministrului nici cea mai mică observare.

„Da", — le răspunse Andrassy — „de un an şi jumătate mă tot lupt cu mine până în cele din urmă am ajuns în considerarea datelor statistice la rezultatul şi la cunoştinţa, că numai sistemul plural ne poate mântui". „Dacă", adause el, „s'ar fi realizat reforma electorală proiectată de Kristoffy, ar fi fost cu totul înfrântă puterea maghiarismului, care prin inteligenţa şi bunăstarea sa, *în unire cu Germanii* (!!) are rolul conducător în această ţară«. Kristoffy a afirmat — continuă ministrul de interne — că, dacă se va lua ca bază a dreptului electoral ca fie-ce alegător să ştie scrie şi ceti, aceasta va fi în avantagiul Maghiarilor. Da, la început ar fi fost, dar mai târziu naţionalităţile s'ar fi îngrijit să înveţe pe alegătorii lor cetirea şi scrierea şi domnirea Maghiarilor ar fi fost curând sguduită.

„Când am încheiat pactul cu coroana" — zise mai departe Andrassy — „i-s'au pus condiţiei două condiţiuni: una cerând ca reforma electorală să fie aşezată pe principiul votului universal, şi a doua ca pe baza acestei reforme să fie cel puţin atâţi alegători, câţi a prevăzut proiectul lui Kristoffy, care a ridicat numărul alegătorilor la 2.7 milioane".

„Dreptul electoral ce-l propun nu e egal ce-i drept, dar unde există pe lumea aceasta o egalitate perfectă?" — adause ministrul în mod cinic. A mai negat apoi că reforma ce-o proiectează ar sta pe punctul de vedere al domniei claselor — „nu, căci fiecine e în poziţiune a-şi câştiga acele calificaţiuni, cari îl îndreptăţesc a avea două şi trei voturi". Vrea să zică de ce să nu poată şi Gavrilă al lui Toader din cutare sat românesc s'ajungă la un testimoniu de maturitate, ori să câştige o avere, după care să plătească darea care-l îndreptăţeşte a exercita votul plural? Ce fariseism! Ce cinism! Atunci cum vine că trufaşul magnat părtineşte pluralitatea mai cu seamă ca mijloc contra lăţirei curentelor demagogice? Dacă fiece cetăţean îşi poate, cum zice ministrul, câştiga calificarea pentru votul plural, atunci ce stavilă mai poate oferi pluralitatea curentelor poporale? Mult mai cinstit ar fi fost să recunoască pe faţă, că părtineşte neegalitatea numai pentru a susţinea de fapt domnirea claselor şi prin ea regimul absolutist naţional maghiar exercitat sub forme constituţionale.

Cât pentru conservarea deplină a supremaţiei maghiare, Andrassy o spune limpede că aceasta i-a fost ţânta, zicând: „Am trebuit să creăm o astfel de reformă, care să asigure *necondiţionat* supremaţia maghiarismului şi pe lângă aceasta *să apere şi puterile poporaţiunei germane*, care simpatisează cu Maghiarii şi este legată cu ei prin interese comune. Aceasta însă se poate ajunge numai prin ajutorul sistemului plural."

E vădit că Andrassy face aici aluziune la Saşii ardeleni, a căror deputaţi fac parte din partidul său „constituţional", şi o face *ad captandam benevolentiam* a celor dela Berlin; pe când nu se sfieşte de a vorbi de elementele naţionalităţilor ca de nişte elemente inimice patriei şi Maghiarilor, şi a zice că faţă cu aceste nici sistemul plural nu e de ajuns, ci „numai o *nouă împărţire a cercurilor electorale* poate ţinea în frâu şi respinge naţionalităţile, cari se bazează pe masse tari şi mari."

Apoi Andrassy a mai venit şi cu gogoriţa, că reforma electorală a lui Kristoffy — despre care să ştie bine, că numai favorabilă nu a fost naţionalităţilor — ar fi ţins să nimicească acele clase, cari au condus ţara o mie de ani şi că de aceea trebue să se pună o stavilă estenziunei demagogiei cu ajutorul sistemului plural, „care singur poate delătura pericolul, ca nouele elemente (peste un milion) să acapereze puterea cât ai bate în pălmi."

Tot ce a mai spus Andrassy în conferenţa independistă şi despre ce facem amintire mai jos, întăreşte faptul, că el, fiul vestitului ministru-preşedinte şi ministru de externe, este cel mai reacţionar şi retrograd dintre miniştri cari au „fericit" Ungaria de patruzeci de ani şi mai bine încoace şi că cu el merg azi toţi Barabaşii, cari să făleau odinioară aşa de mult cu liberalismul lor 48-ist!

Întărirea alegerii patriarchului Bogdanovici. Maj. Sa Monarchul a aprobat eri alegerea episcopului Bogdanovici de patriarch al Sârbilor. Instalarea oficială a noului patriarch se va face cu mare solemnitate în 8 Octomvrie n.

Obstrucţiunea în dieta Boemiei continuă Şedinţa de Mercuri a dietei boeme a început cu protestările germanilor în contra ţinerei acestei şedinţe, calificându-o de ilegală. Preşedintele răspunde că el a convocat dieta pentru această şedinţă cu toate protestările cehilor şi conchide declarând că obstrucţiunea germanilor este nemotivată şi neserioasă. Apoi au fost cetite o mulţime de interpelaţii, dintre cari declaraţiunile marilor proprietari, a liberalilor şi a conservatorilor, regretând că la ultima şedinţă germanii au cântat »Wacht am Rhein«. Dep. german Schreiner răspunde, că acest cântec nu e antipatriotic şi că această purtare a germanilor este o urmare a despreţuirei ce i-se manifestă în toate privinţele. Cehul Sgarda replică că Cehii au fost întotdeauna patrioţi. Apoi germanii cer votul nominal. Preşedintele opunându-se, acest refuz provoacă o scenă furtunoasă pe băncile germanilor; nu se aude nimic decât fluerături, strigăte şi un sgomot produs cu fel de fel de instrumente. încât preşedintele s'a văzut în fine nevoit să suspende şedinţa.

Importanţa întrevederei Tittoni-Iswolsky. O notă a Agenţei Ştefani spune că vizita pe care d-l Iswolsky a făcut'o ministrului Tittoni la Dessio şi care a fost precedată de un schimb amical de idei, a avut un caracter de cordialitate, care dela raporturile personale între cei doi miniştri a avut răsunet asupra raporturilor politice ale celor două ţări reprezentate printrânşii. Această întâlnire a venit să confirme ceeace a rezultat din celelalte întrevederi ale d-lor Iswolsky şi Tittoni cu ceilalţi oameni de stat asupra cestiunei orientale, asupra nouei situaţiuni din împărăţia otomană şi asupra celorlalte cestiuni la ordinea zilei. Din convorbirile acestor doui miniştri raporturile dintre Rusia şi Italia ies mai intime decât erau de multă vreme, deoarece a rezultat o perfectă identitate de vederi asupra intereselor speciale ale celor două ţări, cari s'au lămurit în perfectă armonie între dânşii şi cu intenţiunile cele mai favorabile pentru pacea statelor. Prin aceste întrevederi pacifice se va putea exersa o influinţă de concordie asupra desvoltării situaţiunei internaţionale.

Reorganizarea corpului diplomatic român. Cetim în »V. Naţionalăe«: D-l Dim. Sturdza, preşedinte al consiliului şi ministru al afacerilor străine, proiectează o reorganizare a corpului nostru diplomatic pe baze mai democratice. Aceasta în vederea retragerei la pensie pe ziua de 1 Aprilie viitor a mai multor membrii din acest corp şi a unei serii de noi posturi cari vor fi create. Intre altele, se vor înfiinţa câte o legaţiune la Washington şi Madrid şi câte un consulat general la Berna şi Teheran. Prin noua reorganizare se va face mai accesibilă cariera diplomatică şi pentru oameni de merit dar fără avere, sporindu-se lefurile corpului nostru diplomatic şi consular. Noua reformă va contribui astfel foarte mult la desvoltarea relaţiunilor noastre diplomatice şi economice cu străinătatea.

Declaraţiunile contelui Andrassy.

Ca completare a revistei ce publicăm în fruntea numărului nostru de astăzi, mai dăm următoarele amănunte din declaraţiunile făcute de ministrul de interne Andrassy alaltăieri seara în clubul 48-ist cu privire la proiectul reformei electorale.

Procedura electorală — a mai zis Andrassy — va fi descentralizată. Alegerea se va face după cercuri şi comune mari, iar amănuntele le vor stabili forurile administrative. Deasemenea va depinde dela forurile administrative, dacă colectarea voturilor se va face prin comisiuni ambulante sau prin comisiuni speciale pentru fiecare cerc de votanţi. Despre ştiutorii de carte, cari în urma funcţiei lor trebue să ştie ceti şi scrie, se va purta un registru. Acei alegători, cari trebue să-şi dovedească capacitatea de a scrie şi ceti, vor dovedi aceasta cu testimoniile lor de şcoală de odinioară. In cas de lipsă, dacă se vor ivi îndoeli, comisiunea pentru conscrierea alegătorilor are dreptul a examina pe respectivul alegător.

Votarea indirectă — a mai zis Andrassy — o susţin. Intenţiunea mea este ca şi acei, cari sunt de fapt alegători însă nu ştiu scrie şi ceti, să nu fie de tot privaţi de dreptul de vot. Nu mă ţin morţiş de toate amănuntele stabilite în proiect. Voiu admite schimbări, însă nu voiu lăsa să se atingă scopul principal al proiectului, care constă în aceea, *ca să nu dăm conducerea ţării pe mâna elementelor demagogice şi contrare naţiunii, ci să susţinem mai departe domnia societăţei inteligenţei concrescute cu tradiţiunile maghiare.* Intre reforma electorală şi arondarea nouă a cercurilor este un *junctim.*

La mai multe întrebări, ce i s'au adresat de către diferiţi deputaţi, Andrassy a mai spus următoarele: Reforma electorală susţine faţă de naţionalităţi supremaţia maghiară. Ea nu e îndreptată (?) în contra naţionalităţilor ci în contra elementelor demagogice. Votarea se va face după comunele mari şi după cercuri create prin alăturarea mai multor comune mici. *Alegerea va fi ublică şi nu voi ceda din această dispoziţiune a proiectului* nici la alegerile ce se vor face în provincie şi nici în oraşe.

Cu privire la destăinuirile făcute de »Népszava«, Andrassy a declarat că *ele corespund în genere.* »Votul electoral va fi universal *însă nu va fi egal,*« deoarece nu există nimic pe lume ce să fie egal. Dreptul de a alege vor avea numai acei indivizi, cari sunt cetăţeni ungari de 10 ani şi sunt stabiliţi într'un loc de cel puţin 1 an. Competenţa de a judeca în afacerile electorale o are şi mai departe Curia.

Pe lângă cele de mai sus ziarul »Alkotmány« aduce încă urmatoarele declaraţiuni autentice ale lui Andrassy:

In cazul când comisii ambulante ar aduna voturile, alegerea va dura mai multe zile, însă dacă se vor institui comisii speciale, alegerea va dura o singură zi. Terminul de candidare espiră cu 5 zile înainte de alegere Condiţia de a şti scrie şi ceti *nu se referă la limba maghiară.*

Pentru alegerile municipale reforma nu va fi valabilă.

Controlarea de a şti ceti şi scrie pentru alegătorii neînregistraţi se va face ca şi în Italia. Alegătorul va trebui să cetească câteva cuvinte din o carte oare-care, înaintea comisiei, şi pe lângă aceasta pentru a dovedi că ştie şi scrie, va fi pus să scrie câteva cuvinte dictate.

*

Studenţimea universitară maghiară a hotărât într'o întrunire, ţinută alaltăeri, să pornească o mişcare în direcţia, ca fiecare student universitar, care a împlinit 24 ani, să aibe drept de vot.

Impăcarea partidelor române bucovinene Comitetul executiv al partidului poporal naţional din Bucovina a convocat pe eri o mare întrunire a tuturor comitetelor districtuale bucovinene, având la ordinea zilei între altele să aducă decisiuni hotărâtoare relativ la cooperarea ambelor partide româneşti din ţară. Ziarul »Apărarea Naţională« ocupându-se în ajunul întrunirii cu acest mare eveniment în viaţa atât de sbuciumată a fraţilor noştri bucovineni, îşi încheie espunerile sale retrospective cu următoarea dorinţă, a cărei împlinire o dorim şi noi.

»Ear acuma plecăm cu toţii la Suceava, vechea capitală a Moldovei, cu sincera rugăciune, ca Atotputernicul să ne ajute să vedem pe toţi Românii în o unică linie de luptă contra duşmanilor noştri comuni şi ca să dispară din mijlocul nostru terorismul, exercitat de unii indivizi, cari cu ţăsături de minciuni caută să-şi acopere goliciunea hâdoasă a egoismului şi ambiţiunei şi micimea sufletelor neîmpăcate. Deci ajută-ne Doamne!«

Din România.

Bucureşti, 17 Sept. 1908.

Deschiderea stagiunii Teatrului Naţional. — Mobilizări şi manevre.

S'a hotărât, în mod definitiv, Dumineca dela 27 Septemvrie pentru deschiderea stagiunei 1908—1909 a Teatrului Naţional.

Inceputul se va face cu »*Cel din urmă vlăstar*«, piesă originală de Pandelea.

E mult aşteptată deschiderea stagiunei acestui an de iubitorii teatrului. In primul rând fiindcă se aşteaptă ca odată cu ea să înceapă o eră nouă în teatrul românesc în general şi în cel *Naţional* în special. Incurajarea pieselor originale şi ale traducerilor bune, cari se preţuiască atât prin valoarea lor artistică cât şi prin cea educativă, e aşteptată din partea d-lui *Pompiliu Eliade*, noul director al teatrelor, ale cărui bune intenţiuni de altfel sunt cunoscute.

Afară însă de piesa mai sus pomenită deschiderea stagiunii acestui an se va face şi prin nişte alese bucăţi muzicale executate, între acte, de orchestra ministrului de instrucţiune publică, care peste iarnă va da la Ateneul Român cunoscutele şi mult aşteptatele sale concerte simfonice.

*

Pentru că în acest an, din cauza boalei M. S. Regelui, manevrele regale au fost contramandate rămânând manevrele de brigadă şi regiment, ministerul de răsboiu, în urma resultatelor obţinute cu mobilizarea a două divizii de cavalerie, care au făcut apoi 15 zile manevre în Dobrogea, a hotărât acum să facă o încercare de mobilizare a unei divizii de infanterie. Probabil că după mobilizare divizia va face manevre de scurtă durată. Nu e însă absolut nici o legătură între evenimentele din Balcani şi această mobilizare, după cum s'a svonit în public şi după cum chiar unele ziare păreau a crede.

Ceea-ce e oarecum plăcut e, că pentru trebuinţele armatei nu s'au strâns numai gloabele şi căruţele sătenilor şi căruţaşilor sărmani din oraşe, ci şi automobile. E drept că nu s'au strâns toate ci, prin tragere la sorţi, numai câteva, ceea-ce e însă frumos e faptul, că toţi şi-au oferit *căruţa* fără şovăire, ba s'a găsit chiar unul dintre proprietarii de automobile, care şi-a făcut o cazonă fără să fi căzut la sorţi.

Dacă se fac cu automobile, apoi de bunăseamă manevrele acestea vor eşi bine — şi se speră că se vor duce la biruinţă fără să fi lăsat vre-o victimă în drum.

M.

Din jurul Gherlei.

Sfinţirea bisericei din Dăbâca. — Colonizări nouă. — Preoţimea fără cruce 'n frunte.)

— 28 Sept. n. 1908.

In timpul din urmă tot mai des am avut ocaziune a ceti prin ziare despre sfinţiri de biserici, semn că poporul nostru bătut de atâtea năcazuri şi nevoi nu-şi uită de acel *singur bun*, ce i-a mai rămas încă neatins şi curat, întocmai după cum l'a primit dela moşi şi strămoşi — de *biserică*, ci tot mai mult se adună în jurul acestei bune mame, dela care îşi câştigă unica mângâiere în mijlocul nevoilor celor multe, ce-l copleşesc. Face ce face bietul ţăran, sufere, se trudeşte, munceşte până ce poate, dar — nu-şi uită de biserică.

Despre un astfel de simptom îmbucurător voiesc a Vă raporta pe scurt în cele ce urmează: sfinţirea bisericei române unite din mica comună Dăbâca, fostul sediu de odinioară al comitatului Dăbâca.

A dat bunul Dumnezeu de această comună de altfel săracă, a căpătat înainte de asta cam cu vre-o 20 ani un harnic şi zelos părinte sufletesc, pe actualul paroh local: părintele protopop *Sabin Coroianu*, care la sosirea sa în parohie a aflat un fond pentru zidirea bisericei în suma de *300 florini*, şi o bisericuţă de lemn mică şi sărăcăcioasă, în care nici credincioşii săi nu încăpeau cu toţii. Tot asemenea bisericei erau şi recvisitele şi odăjdiile sfinte din ea. Hărnicia şi zelul d-sale însă în scurt timp a înmulţit acest capital, astfel că în locul bisericei celei vechi s'a ridicat una nouă, mare şi spaţioasă zidită din piatră şi provăzută cu recvisite şi odăjdii nouă, astfel că a şi putut fi dată destinaţiunei sale în 20 Sept. a. c.

Dimineaţa la oarele 7 sosi delegatul episcopesc, trimis ca să îndeplinească actul sfinţirei, Revrdss. D. *Dr. Oct. Domide*. canonic în Gherla, fiind întâmpinat la întrarea în hotarul comunei din partea unui mic banderiu de 12 călăreţi, în societatea cărora sosind în capătul satului, aci la o poartă de triumf îl întâmpină poporul din comună, salutându-l prin rostul primarului *I. Meseşanu*. De aci în sunetele clopotelor a ajuns în faţa casei parohiale, la o a 2-a poartă triumfală, unde l'a întâmpinat preoţimea tractuală, fiind bineventat de părintele protopop *S Coroianu*.

La 8 oare s'a început actul sfinţirei, săvârşit din partea canonicului Dr. Domide cu asistenţa a 9 preoţi — toţi din tract, cu escepţiunea d-lui I. Pop din Uilacul din Sălagiu.

Biserica, deşi e foarte spaţioasă, tot n'a putut cuprinde cele vre-o câteva mii de credincioşi din loc şi din jur.

Părintele-canonic D. Domide, vestitul orator bisericesc, a mai spus una dintre acele minunate predici ale sale, ca şi cari arare-ori ni se dă ocaziune să ascultăm. A vorbit cu multă vervă oratorică *despre suflet* şi modul cum trebue grijit sufletul, producând adâncă impresie în inimele ascultătorilor, cari îl ascultau cu mare atenţiune.

Abia târziu la 1 oară p. m. s'a terminat ceremonia sfinţirii. După prânz a fost *banchet* cu obicinuitele toaste.

Inainte de a termina nu pot să nu amintesc buna impresie ce mi-a făcut-o noua biserică şi prin împrejurarea aceea, că atât la toate ferestrile, cât şi învălitoarea de pe altar, pe perdelele celor trei uşi dela iconostas, şi în genere pe întreagă pictura din biserică, în tot locul zăream mândrele noastre colori.

Mai observ că şi cele 7 convertiri la religia gr. cat. română, a 2 jidani şi 5 reformaţi din comună pot fi privite drept semn, că în această comună elementul român are putere de viaţă şi nu e pe cale de peire, pe lângă toată sărăcia lui. Cele bune înainte.

*

Fiind vorbă despre comuna Dăbâca nu pot să nu înregistrez un fapt, care e îndreptat în contra existenţei naţionale a poporului român de acolo şi anume: bunul nostru guvern (?) s'a îngrijit şi de aceea, ca pe lângă nedreptatea ce i-s'a făcut acestui popor la comasarea din această comună, dându-i-se pământ în cele mai mari depărtări de sat şi locuri de calitate slabă şi ocupând centrul streinii şi — statul — să aducă pe capul comunei şi *Ciangăi*, făcând şi aici colonizări după cum s'a făcut şi prin alte părţi în comitatul Hunedoarei şi în Bănat. Astfel voiau a paraliza stăpânii noştri întărirea populaţiunei române şi a spori elementul unguresc în cele mai curate comune româneşti.

*

Noua lege şcolară îşi are deja urmările desastruoase pentru noi. Mă mărginesc a încresta aci una din ele.

Intre luminătorii poporului sunt — durere — şi unii fără lumină, sau a căror lumină s'a stins şi cari îşi uită de sine până într'atâta, încât se degagează la fapte, la cari nu pot fi siliţi, şi cari sunt chiar în contrazicere cu legile noastre bisericeşti.

E vorba de catechetul român grecocatolic din Borşa (Kolozs-Borsa), *care propune religia ungureşte*. Şi toate acestea pentru un os de ros. Incercarea de a-şi justifica procederea necorectă, nu i-a succes. M'aşi bucura, dacă cei chemaţi l'ar lua în binevoitoarea lor atenţiune — şi până una-alta.

Cor.

STIRILE ZILEI.

— 20 Septemvrie v.

Starea Regelui Carol. Cu privire la starea sănătăţii Regelui Carol se comunică din Bucureşti următoarele: »Ştirile ce ne vin despre sănătatea Augustului nostru Suveran sunt de cele mai liniştitoare. Crampele de stomac, de cari suferea atât de mult în timpul când d-rul Noorden a fost învitat să vie la Castelul Peleş, au dispărut cu totul. Negreşit, că prin aceasta n'au dispărut subit şi toate efectele catarului stomachal, însă nutriţiunea se face mult mai bine, cu nutremânt variat şi arsurile, care revin din când în când, sunt de o durată mai scurtă. Este ştiut, că catarul stomahal nu se vindecă repede, însă dacă binele ce se manifestă acum se va menţine, M. Sa va putea să-Şi reia în curând toate ocupaţiunile obicinuite, urmând totuşi regimul; şi tratamentul, menite a face să dispară cu totul răul de care suferea«.

Suveranii Spaniei în Budapesta. Pe un timp splendid a sosit eri la oarele 3 p. m. în Budapesta părechea regală spaniolă, întimpinată fiind la gară de Maj Sa Monarchul, de archiducii şi archiducesele prezente în Budapesta şi de întreaga curte regală. Primirea oaspeţilor a fost foarte cordială. Maj. Sa Monarhul a sărutat de mai multe ori pe regele Alfonso. După aceasta s'a format un splendid cortegiu, care a traversat între uralele unei mulţimi imense străzile oraşului până la palatul din Buda. De-a dreapta şi de-a stânga străzilor era înşirată miliţia în uniformă de paradă. Nu s'a întâmplat nici un incident, luându-se cele mai întinse măsuri din partea poliţiei. Seara s'a dat un splendid bal, la care au luat parte la 1300 învitaţi.

Catedra de limba şi lit. română la universitatea din Budapesta. Ziarul, »Alkotmány« pretinde a fi informat din isvor demn de credinţă, că cu sfârşitul anului şcolar prezent profesorul de l. şi lit. rom. la universitatea din Budapesta, Ioan *Ciocan* se va retrage în penziune. Candidaţi la numita catedră ar fi după »Alkotmany« 3 inşi, Dr. Iosif *Siegescu* prof. gimn. »un om necunoscut pe terenul literaturii române, a cărui cvalificaţiune e numai faptul, că a corteşit cu succes în favorul lui Burdia Szilard«; Dr. G. *Alexici* »care de un timp mai îndelungat propune la universitatea din Budapesta şi a scris mai multe cărţi, între cari şi o gramatică maghiară-română; şi-a câştigat mari merite în jurul scrierii istoriei bisericii române şi prin sârguinţa şi cunoştinţele sale vaste de limbă a ajuns la mari rezultate«. »Pe Alexici — continuă »Alkot«. — Românii nu-l plac din cauza felului său de gândire unguresc«. Al treilea ar fi »un oarecare *Popovici*, docent la univ. care e în tabăra ultraiştilor români.«

La aceste adaugem atâta, că »Alkotmány« a uitat să înregistreze între »meritele« lui Alexici şi scrisoarea deschisă adresată în »Pester Lloyd« lui Björnsterne Björnson în ajunul conferenţei interparlamentare din Berlin...

Un dar primit de Tolstoi. D. Duşan Makovicki, medicul curant a lui Tolstoi, comunică unui corespondent al ziarului »Besarrbska Jizn« din Chişineu că primul dar primit de celebrul scriitor rus cu ocazia jubileului său a fost o colecţie de traduceri româneşti a operilor sale. Traducerea e datorită d-lui Ianovski din Chişinău.

Ofiţer japonez în Bucureşti. Mercuri a sosit în Bucureşti locotenentul japonez din arma geniului, Masatake, pentru a vizita diferitele instituţiuni militare. D-sa a vizitat Mercuri Pirotehnia, batalionul 2 pioner, batalionul de căi ferate şi secţia de aerostatică. După amiazi a vizitat Arsenalul, şcoalele de artilerie şi geniu şi institutul geografic al armatei. Eri a vizitat batalionul 5 de pioneri de cetate. Seara a părăsit oraşul. D. căpitan Lucian Trantomir, şef de birou al budgetului din ministerul de războiu, a fost însărcinat cu conducerea locotenentului Masatake.

Despre crima înfiorătoare săvârşită Mercuri noaptea asupra comerciantului George O. Gerbacea din Moeciul inferior ni-se scrie cu data de eri următoarele: Doi indivizi necunoscuţi au întrat pe o fereastră din o odaie de alăturea azi noapte pe la 12 oare în odaia, unde dormea tinărul comerciant de aici George O. *Gerbacea* cu soţia sa, copiliţa lor şi o servitoare Indivizii aceştia au legat pe tinărul comerciant Gerbacea, l'au lovit cu patul de puşcă, apoi la urmă l'au împuşcat drept în stomach, apoi în mână, — aşa, că acum la 6 oare dimineaţa când vă scriu aceste rânduri victima se află în agonie. Maltratându-l într'una l'au întrebat de bani să le dea mai multe mii, la ce comerciantul Gerbacea a răspuns că ce are gata le dă. Dupăce l'au puşcat şi în mână cu revolverul, — au fugit (să vede de frică să nu-i prindă cineva, făcându-se larmă) neluând nimic cu sine. *R.*

La încheierea foi aflăm că comerciantul Gerbacea după mai multe oare de agonie a încetat din viaţă.

Logodnă. D şoara Mărioara *Boieriu* şi d-l George *Vişia*, sergent major, logodiţi. Vad—Braşov. Septemvrie.

— Domnişoara Maria *Furtună* şi Domnul Eromie *Ticuşan* absolut de teologie şi învăţător în Intorsătura-Branului anunţă logodna d-lor săvârşită în 13/26 Sept. 1908.

Reuniunea meseriaşilor şi comercianţilor din Sebeş şi jur »Andreiana« invită la reprezentaţiunea teatrală ce-o va da Dumineca în 4 Octomvrie 1908, s. n în sala cea mare dela hotelul »La leul de aur« din loc. Venitul curat este destinat pentru »Fondul văduvelor şi orfanilor din Sebeş şi jur«.

Program: I. 1. Sfântă zi de libertate, cor mixt de N. Popovici. 2. Măestrii şi plugarii, cor mixt de H. Kirchner. 3. Teatru: »Nepotul răsfăţat«, farză in 5 acte de A Kotzebue. 4 Căluşerul şi Bătuta. II. Dans.

Din cercurile armatei turceşti. Din Salonic se anunţă, că ministrul de războiu a dat ordin ca corpul III de armată să fie gata de plecare până în 24 de oare.

Din Constantinopol se telegrafiază, că s'au chemat de urgenţă din străinătate toţi ofiţerii turci ataşaţi militari. Se spune, că aceasta s'a făcut cu scopul de a se conferi asupra situaţiei militare a Turciei

Pericolul holerei. După ştirea publicată de către un ziar din Rusciuc, două cazuri de holeră ar fi fost constatat în acest oraş, dintre cari unul mortal. Cei doi bolnavi ar fi fost aduşi la Rusciuc de un vapor rusesc de pe Dunăre.

— Din Petersburg se anunţă, că în ultimele 24 oare şi până la amiazi s'au produs în capitală 223 cazuri noi, dintre cari 93 decese. Sunt acum 1836 bolnavi de holeră.

Din Bucureşti se anunţă, că la laboratorul d-lui dr. I. Cantacuzino între altele seruri, s'a pregătit şi un cal ca să poată da ser antiholeric, la fel cu ai lui Mecinicof, Roux şi Salimbeni şi cu cel dela institutul de seroterapie din Viena. Un cal poate da 600 de doze, deci o câtime îndestulătoare spre a întimpina cele dintâi cazuri ce s'ar ivi. De altfel măsurile luate sunt aşa de energice şi de conforme ştiinţei, în cât este cu totul peste putinţă să avem epidemie, chiar dacă ar veni vreun ins din Rusia şi ar izbucni la el holera aci. Dela 1821 holera nu ne-a venit din Rusia, ci din Turcia sau ca ultima din Franţa. De altfel holera merge scăzând şi în curând va înceta şi în Rusia, căci soseşte iarna. Dar de aci nu urmează, că nu trebue să urmăm cu sfinţenie poveţele consiliului sanitar al ţărei şi al capitalei Tocmai urmându-le nu avem a ne teme de epidemie.

Nouă şcoală de meserii în Bucureşti. Primăria Capitalei române a hotărât să înfiinţeze o şcoală de meserii pentru ucenicii întrebuinţaţi în atelierile comunale. In noua şcoală ucenicii, din cari cei mai mulţi sunt crescuţi de comună, vor primi o educaţie solidă, şi în ce priveşte meseriile, li se va da o instrucţie atât teoretică cât şi practică. In acelaş timp se studiază la primărie cestiunea înfiinţărei unei şcoli de grădinărie.

Grozave inundaţii în India. Din Bombay se anunţă, că puternice ploi au pricinuit în ultimele 36 de oare la Reiderabad şi la Dekan inundaţiuni pustiitoare. Fluviul Musi a crescut cu mai mulţi metrii târând mai multe poduri. Mii de case au fost târâte de potopul apelor. Este un mare număr de victime.

Trecerea călătorilor în Rusia şi din Rusia în România. Ministrul român de interne a trimis o circulară perfecturilor prin care le arată că trecerea călătorilor spre Rusia este liberă prin toate punctele de frontieră, precum şi pentru podari. Când ei se vor reîntoarce, nu vor avea dreptul să între în ţară de cât prin punctele deja stabilite. De asemenea s'a dat ordin ca şefii de trenuri să strângă paşapoartele tuturor călători-

lor, cari vin din Rusia, pentru a le da comisarilor de gări, ca să le înainteze poliţiilor din localităţile, unde acei călători se stabilesc. Această măsură este luată pentru a se putea din vreme face vizita medicală la domiciliul celor ce vin din localităţile infectate de holeră.

Aviz. Din cantitatea de lemne folosite la edificarea viaductelor căii ferate locale Făgăraş-Braşov şi rămase (lemn moale, scânduri şi bucăţi tăiate) se vinde în mic şi mare. Cu vânzarea lemnelor este încredinţat la faţa locului funcţionarul aplicat pe teritorul comunei Şinca-nouă.

Defectele generale sociale.

Conferinţă ţinută cu prilejul şedinţei literare-artistice a „Reuniunei Femeilor Române din Cluj" la 31 Maiu, de Dr. Cassiu Maniu.

Prea Stimate Doamne!
Domnilor!

Dacă e drept ce zice un geniu frumos, că omul creşte în măsura mărirei scopului său — noi cei ce ne-am înfăţişat azi ca să fim martorii şi încâtva părtaşi ai activităţii avântate şi roditoare a »Reuniunei Femeilor Române din Cluj«, nu avem decât a ne înşira cu zel sub drapelul său românesc şi curat ca zăpada şi a urma chemărei idealismului său adevărat şi de toţi respectat. Nu avem decât să depunem la rândul nostru cu respectul datorit pe altarul sfânt şi românesc al acestei distinse instituţiuni naţionale documentul interesului nostru deosebit datorit înaintărei vieţii sociale româneşti din Cluj.

Eu din partea mea convins fiind deplin că singur prin studiul chestiunilor de interes obştesc se face cu succes şcoala trebuitoare fiecărui om cult a altruismului sănătos, vin azi a contribui cu rezultatul modest obţinut în cunoştinţele ce sunt în legătură strânsă cu situaţiunea actuală a întregei societăţi omeneşti.

In curgerea celor ce le veţi auzi Vă rog să-mi dăruiţi cu aceea măsură a atenţiunei binevoitoare, cu care trebue întâmpinate mai ales chestiuni dela firea lor foarte complicate, cum sunt şi chestiunile sociale de ordine etică. Vă rog mai departe a fi cu riguroasă luare aminte, că expunerile mele privesc pe toţi oamenii fără osebire de naţionalitate, de rassă, de clasă socială, de rang social.

Vă închipuiţi pe un punct înalt de unde avem priveliştea omenimei întregi în ale cărei sbuciumări şi mari suferinţe suntem şi noi Românii cu atât mai mult interesaţi cu cât suntem apreţiaţi de-a dreptul ca reprezentanţi chemaţi ai culturei apusene în răsăritul Europei!

Defectele generale şi de căpetenie ale instituţiunilor actuale politice, juridice, economice, sociale şi religioase ca piedeca organizărei unităţii universale sociale omeneşti.

Prejudiţiile produse sub înrâurirea instituţiunilor ce au stăpânit de vremuri se prefac în sângele generaţiunilor. Cât de neîntemeiate în raporturi eterne sunt însă toate instituţiunile omeneşti! O grandioasă lumină să revarsă din orizontul nou, ce ni se deschide dacă am avut puterea generoasă a voinţii, spre a ne lăpăda de toate piedecile gândirei de acest fel primejdios pentru fericirea comună.

E necesitate eternă, ca să combatem ne încetat prejudiţiile! Prin cultura individuală şi prin prosperare generală omenimea creşte din vestmântul strâns croit de necesităţi strânte. *Mai departe e lege eternă, ca o instituţiune nepotrivită să aibă înfluinţă rea asupra formărei conştiinţei, pe care o înlănţueşte, pentru ca la capăt să o amorţească. Situaţiunea omenimei însă în univers comportă naşterea ideilor mântuitoare.* Urmează a-şi face calea într'un colţ a lumei gânditoare un fel de fermentaţiune, din care se naşte concepţiunea nouă mântuitoare pentru existenţa noastră amenintată prin instituţiuni învechite.

Indepărtându-se tot mai tare o instituţiune dela destinul omenesc, impresiunile ce le dobândim din felul lor de a fi tot mai mult îmbracă bizarele forme ale unei caricaturi, pentruca ele în fine să devină figuri monstruoase ce *ne disgustă şi provoacă oprobriul general.* Adecă întâiu raţionamentul descopere a fi absurdă instituţiunea. Reflectând mai îndelung la efectele sale descopere ridiculosul din ele. Mai târziu prin aversiunea simţurilor omeneşti faţă de ea în lipsa de cultivare ele se depravează tot mai mult, ca să devină un monstru juridic, politic, economic, social sau religios. Prin golul ce produce *această subminare de conştiinţă* se desvoaltă o generală neîndestulire, ce se potenţează la disgust, pentru ca să se schimbe în un oprobriu raţionat.

Aşadară temelia revoluţiunii internaţionale morale publice şi etice este conştiinţa publică deşteptată spre a simţi consţient moralitatea adâncă a acestui resentiment just şi imoralitatea acelei instituţiuni *ce nu mai poate deştepta exerciţiul spontan al facultăţilor înalte a omenirei collective.* Faptul netăgăduit, că majoritatea tuturor naţiunilor s'a solidarizat în cultul dreptăţii, adevărului, progresului material şi spiritual, prin cari singur e cu putinţă demnitatea omenească ce se manifestă într'o viaţă în onoare neştirbită, pe toţi oamenii gânditori i-au adus într'o dilemă, din care nu e scăpare înainte de a supune toate principiile instituţiunilor ce au durat până la începutul veacului XX unui studiu amănunţit.

I. Vom începe deci cu critica instituţiunilor politicei celei mari.

Aşa cred, că fiecare om care ştie rezona şi ştie a fi consecvent nu se poate îndestuli cu acea libertate morală ce în toate instituţiunile actuale se loveşte cu capul de zidurile mucegăioase ale întocmirilor politice ce se bazează pe desagregarea omenimei în state mult puţin prea modeste şi ca estindere şi ca număr al locuitorilor în raport cu suprafaţa globului nostru şi prin urmare ca putere morală. Eu cred şi sper, că nu se va găsi cine să-mi contrazică, afară de intriganţii cei mari ai omenimei, că solidarizată cum e azi omenimea în ideile libertăţii şi culturei aceasta pervertire a simţului sociabilităţii prin crearea de interese artificioase de stat, nu are îndreptăţire, nici practică, nici reală. Cred mai departe, că numai egoismul senzual orb a creat starea de azi de contraste şi de desagregare a omenimei sub titlul măreţ al statului, dar fără invoirea omenimei mature.

Dovedeşte maturitatea omenimei cunoaşterea celor mai scumpe interese omeneşti: adevărul, dreptatea internaţională, libertatea, cultura şi onoarea universală. Din aceasta credinţă întemeiată pe esperienţă se naşte nădejdea, că egoizmul ce a creat autocraţia, despotizmul şi toate celelalte forme de stat, prin cari statele sunt aservite dinastiilor şi altor particularizme, nu poate dura mult, sper că stă lămurit adevărul, că de dinastii nu e lipsă, când popoarele sunt culte, când ele nu mai pot fi tractate de barbare şi prin urmare când raportul dintre ele este un raport de fiinţe culte şi prin urmare rezonate, fiindcă între atari fiinţe resbelul devine superflu. Posibilitatea resbelului numai face necesare dinastiile.

(Va urma)

Varietăţi.

Un entusiast *Danez vegetarian,* care de multă vreme nu se hrăneşte decât cu banane, a făcut un rămăşag cu un alt Danez, hrănit de multă vreme numai cu cărnuri.

Fiecare se crede în urma nutremântului său, a calităţii nutremântului şi a poftei cu care şi-l asimilează mai în stare de a suporta greutăţile.

E vorba ca fiecare să străbată, inainte şi înapoi, distanta de 400 kilometri dintre Copenhaga şi Seeland.

In prima zi au ajuns întâia staţie la amiazi, totodată, atât cel cu banalele cât şi cel cu biftekurile. Cel dintâiu s'a culcat hotărând urmarea drumului pe a doua-zi, iar cel din urmă, după-ce a rumegat un kilogram de carne, aproape crudă, şi-a văzut de drum.

E de prisos să se spună că carnivorul a declarat că nici-odată nu s'a simţit aşa de bine, ca după acest drum.

Prinsoarea nu e interesantă numai pentru cei doi fanatici, cari în aplausele opiniunei publice, s'au hotărât să-şi facă de cap, ci şi pentru cele două cunoscute tabere de carnivori şi vegetariani, cari în ale nutremântului, reprezintă filosofia fasolii şi a cărnatului.

Această cursă, (400 km.) pe care cei doi nutriţi diferit, fanatici şi bravi Danezi, au intreprins'o pentru a umplea o lacună în ştiinţă e urmărită, de sigur, cu un înzecit interes decât acela ce se arată faţă de cursele de cai, cari, se ştie, sunt toţi vegetariani convinşi...

M.

*

Peştele sburător. — Locotenentul von Korwin a voit să facă a doua oară călătoria cu barca sa »Ricochet« dela Viena la Budapesta, dar a trebuit s'o întrerupă din pricina unei stricăciuni. Dar bucata care a făcut'o e destul de lungă, încât ne putem da seamă de iuţeala vasului. In 2 ceasuri 25 de minute a făcut 165 de klm. deci a avut iuţeală de peste 67 de klm. pe ceas. A plecat dela portul de iarnă de la Freudenau la 1 ceas 23 de minute. Plecarea s'a făcut lesne şi în curând a şi căpătat iuţeală mare. In apropiere de Komorn, 165 de klm. de Viena, s'a izbit cu helicea de o bancă de nisip, aşa că i-s'au strâmbat aripele. Korwin zicea, că a doua zi i-şi va urma călătoria spre Budapesta.

Iată ce zice locotenentul Lill von Lilienbach: »*Peşte zburător cu motor*« aşa i-am putea zice minunei celei mai noi a tehnicei, care am putut'o admira la Ischl. E o barcă, puţin adâncă şi lunecă foarte repede la faţa apei, iar în urmă se înalţă spumă săltând în sus Totodată se hlobănează ca un cal alergând în goana cea mare, iar când sunt valuri sare de pe o culme la alta. E o privelişte ne mai văzută, uimitoare. Iuţeala e aşa de mare, încât vasul acesta poate face mereu cercuri în jurul unui vapor care merge cu toată iuţeala posibilă. A făcut 10 klm. în 10 minute! Născocitorii De Korwin şi Le Las (Paris) îi zic »Ricochet«, din pricină că merge sărind ca o piatră care »face răţuşte sau »richochează« mereu.

Locotenentul Korwin, după-ce şi-a reparat helicea, a plecat la Budapesta. Dela Komorn la Budapesta sunt 130 de klm l-a făcut în 9 ciasuri şi jumătate, deci 64 de klm. pe ceas. S'a plâns că Dunărea e regulată prost şi că a pierdut multă vreme necunoscând drumul, căci n'a luat cârmaciu. O să-şi facă un vas cu motor de 50 de cai putere, cu care vrea să facă o călătorie pe apă (pe Seina, Marna, Rin şi Dunăre până la Budapesta). Crede c'o să ajungă la 70 klm. pe ceas.

In privinţa planurilor sale, locotenentul spune că are de gând să-şi aplice născocirea la zbor şi că aeroplanul său va bate pe toate celelalte, că va putea face călătorii lungi şi că se sprijineşte pe alt principiu.

Arată că pentru el e aproape tot una să meargă după cursul apei ori împotrivă, deoarece lunecă şi nu se cufundă.

»*V. N.*«

Bibliografie.

„Luceafărul" Nr. 19 a apărut cu următorul sumar: Oct. Goga Prima lux (poezie); Al. Ciura Aduceri aminte; Demetru Marcu, Cântec (poezie); Oct. de Cozmuţa, Scrisori de Paris: Saloanele; Oct. Goga, Răsună toaca (poezie); Mih. Lungianu, La răvăşit; Victor Eftimiu, Intr'un târziu de toamnă (poezie); O. A. Tăslăuanu, Synnöve Solbakken de Björnstjerne Björnson (trad.) *Cronica*: O scrisoare a d-lui Dr. Urban Jarnick Cursuri de vară Jubileul oraşului Cernăuţi. Ştiri. — Poşta Redacţiei. — Poşta Administraţiei. *Ilustraţiuni*: Sculptorul A. Rodin. Rodin: Diderot, Cugetătorul, Bustul lui Victor Hugo. Brâncuş: Studiu, Supliciu Bourdelle: Bustul pictorului Jean Dominique Ingres.

St. O. Iosif. „*Zorile*" Dramă istorică, în două acte şi în versuri. Preţul 1 cor (10 b. porto).

„*P. Ispirescu*" Poveştirile unchiaşului sfătos. 1 cor. 50. (10 b. Porto).

Vasile Alexandri. Ediţia II din opere complete. *Teatru l.*

Se cuprind următoarele:

„Şoldan Viteazul", Mama Angheluşa", „Herşcu Boccegiul", „Clevetici", „Sandu Napoilă", „Surugiul", „Ion Păpuşariul", „Cucoana Chiriţa" „Barbu Lăutaru", „Paraponisitu", „Kera Nastasia« „Haimana", „Gură-Cască", „Stan Covrigariul", „Vivandiera", „Păcală şi Tândală", „Sfara mâţei" „Craiu nou", Harţă Răzăşul", „Ramăşagul", „Peatra din casă", „Nunta ţărănească", „Chiriţă la Iaşi", „Chiriţa în Provincie".

Preţul 1 cor. 50 b. (20 bani porto)

— »Ciprian Porumbescu, icoane din frământările unui suflet de artist.« De Dr. Valeriu *Branisce.* Broşură de 120 pagini. Cu portretul lui Ciprian Porumbescu, după ultima fotografie Preţul unui exemplar 1 cor. 50 bani. Se poate comanda prin librăria »Gazetei«.

Glume.

X — Am cunoscut'o întotdeauna pe femeie.

Z. — Atunci n'ai iubit'o de loc.

*

Soţia d-lui X. vede trecând o doamnă în doliu, dar de-o eleganţă rară.

— Oh, dragă, ia uită-te ce frumoasă, pălărie are doamna asta. Când ai să mori una ca asta am să-mi iau.

*

Pe stradă un pungaş simte în buzunarul său mâna unui băiat de vre-o 12 ani.

— Mizerabile, îi zice sever; nu ţi-e ruşine să furi... la vârsta asta!

Cugetări.

Oamenii, cari nu înţeleg viaţa, nu se poate să nu aibă frică de moarte.

*

Soarele nu dă viaţă decât acelora, în cari ea a încolţit mai dinainte.

Tolstoy.

ULTIME ŞTIRI.

Viena, 2 Oct. Contrar ştirilor după care guvernul bulgar ar fi declarat reprezentantului german la Sofia că ministrul bulgar a lucrărilor publice negociază la Viena cu compania căilor ferate orientale în privinţa cumpărărei acestei căi ferate, numita companie declară că nici o negociaţiune n'a avut loc între ea şi guvernul bulgar.

Sofia, 2 Octomvrie. Conziliul de miniştri a continuat şi eri. S'a discutat asupra chestiunei căiei ferate orientale şi s'a redactat un memoriu foarte lung, în care se face istoricul luărei în posesie a acestui drum de fier de către guvernul bulgar, căutând să explice hotărârea cabinetului din Sofia prin raţiunea de stat. După acest memoriu, guvernul bulgar ar fi hotărât să nu restitue în nici un caz această cale ferată. Ministrul de finanţe ar fi însărcinat să negocieze răscumpărarea. Acest memoriu va fi trimes tuturor reprezentanţilor puterilor semnatare ale tratatului de la Berlin, şi ar fi în acelaşi timp un răspuns protestărilor guvernelor turc, austro-ungar, german şi englez.

Sofia, 2 Octomvrie. Populaţiunea e foarte agitată. Se zice că în curând se vor produce evenimente însemnate. Prin oraş circulă svonuri, cari nu pot fi controlate şi după cari guvernul ar fi ordonat concentrarea a 40,000 rezervişti. De asemenea se zice, că Sobrania va fi convocată imediat după întoarcerea Principelui Ferdinand în ţară. Guvernul ar avea de făcut în şedinţa de deschidere declaraţiuni foarte grave.

Racconigi, 2 Octombrie. — După prânzul de curte, ministrul de esterne al Rusiei, Iswolski, a fost primit de către Regele Italiei pe la 4 d. a. Apoi Tittoni, Iswolski şi ambasadorul Muraview au făcut o plimbare cu trăsura în parcul regal. După o gustare oferită de rege, oaspeţii ruşi însoţiţi de Tittoni au plecat cu un automobil spre Turin.

Londra, 2 Oct. Pressa engleză continuă cu atacurile contra Austro-Ungariei şi înregistrează ştirea, că Maj. Sa Monarhul vrea să proclame anectarea Bosniei şi Herţegovinei.

Proprietar: Dr. Aurel Mureşianu.
Redactor respons.: Victor Branisce.

„Societatea creştină de conzum şi valorizare din BĂSĔŞTI şi jur“.

Illésfalva és vidéke keresztény fogyasztási és értékesitő szövetkezet.

Convocare.

Domnii acţionari ai „Societăţii creştine de conzum şi valorizare din Băsĕşti şi jur“, societate pe acţii, în virtutea 8-lui 18 din statute, se învită la a

IV-a adunare generală ordinară,

care se va ţinea în Băseşti la 18 Octomvrie n 1908 înainte de ameazi la 10 oare în localitatea şcoalei gr. catolice româneşti.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt:

1. Raportul anual al direcţiunei, comitetului de supraveghiare şi aprobarea bilanţului.
2. Determinarea relativă la profitul curat.
3. Alegerea comitetului de supraveghiare pe a. c.
4. Eventuale propuneri.
5. Designarea alor doi membrii pentru verificarea procesului verbal.

Direcţiunea.

Contul bilanţului = Mérleg-számla

cu 31 Maiu n. 1907 — 26 Faur n. 1908.

ACTIVA: — VAGYON:	Cor.	fil	PASIVA: — TEHER:	Cor.	fil.
Cassa în numărar — Készpénzkészlet	975	07	335 Acţii à 10 cor. — Üzletrész	3350	—
Marfă — Áru-készlet	6792	60	Creditori de marfă — Árahitelezők	7437	—
Dătoraşi — Adósok	4691	58	Cont de împrumut — Kölcsön számla		
Spese de instruire — Felszerelési költség C. 138·29			Cont de interese — Kamat-számla		
20% detragere — Levonás C. 27·64	110	65	Cont trausitoriă — Átmeneti-számla		
Spese de constituire — Alakulási költség C. 182·55			Dividendă nesolvită — Ki nem fiz. osztalék	122	28
20% detragere — Levonás C. 36·50	146	05	Rest de plată la personaj — Személyzetfizeté i hátralék	160	—
Cont de împrumut — Kölcsön szamla			Fond de reservă — Tartalék alap	1673	90
Cont de imobile — Ingatlan számla			Profit curat — Egyenleg m. nyereség	263	13
Cont de interese — Kamat-számla					
Cont de efecte — Értékpapir	100	—			
Acţii în restanţă — Hatralékos üzlet rész	190	45			
	13006	40		13006	40

Băseşti (Illésfalva), la 19 Septemvrie n. 1907.

Antoniu Bălibanu, director. — *George Pap de Băseşti*, membru în dir. — *Vasiliu Pop*, preşedinte. — *Dănilă Marchiş*, membru în dir. — *Todor Popa Flori*, membru în dir. — *Gerlits Rezső*, központi ellenőr.

Contul de profit şi perderi = Nyereség és veszteség-számla.

EŞITE — KIADÁS:	Cor.	fil	INTRATE — BEVÉTEL:	Cor.	fil
Chirie — Házbér	240	—	Intrate crude la mărfuri după C. 13060·89 Árukból nyersbevétel	2404	03
Salariele personajului — Személyzet fizetés	554	90			
Spese de porto — Szállitasi költség	538	07			
Spese de neguţătorie — Üzleti költség	259	59			
Dare — Adó	165	66			
Instruire 20% descriere — Felszerelési 20% leirás	27	64			
Constituire 20% descriere — Alakulás 20% leirás	36	50			
Cont de tantiemă — Jutalék-számla	318	54			
Cont de interese — Kamat-számla					
Profit curat — Tiszta nyereség	263	13			
	2404	03		2404	03

Acest bilanţ, cont de profit şi perderi, prin comisia de supraveghiare esaminându-se s'a aflat în ordine şi conform legilor comerciale. Ezen mérleg veszteség- és nyereség-szamla a felügyelő bizottság által meg vizsgáltatván, rendben és a kereskedelmi törvényekkel megegyezőnek ta áltatott.

Membrii comitetului de supraveghiere: — Felügyelő bizottság tagjai:

Ioan Chira; *Petru Rob*; *Mihai Pop a Flori*; *Vasiliu Marchiş*; *George Pop a Văsălchi*; *Vasiliu Vlaica*; *Ioan Mărieş Alexi*; *George Rus.*

Cărţi noi.

In institutul de arte grafice „*Minerva*“ au apărut următoarele cărţi frumoase:

Titu Maiorescu, „Critice“, Volumul I, preţul 1.50 cor.

C. Sandu-Aldea, „Pescar de Islanda“ preţul 1.50 cor.

Ludovic Dauş, „Iluzii“ roman 1.50 coroane

Ion Bârseanul: „Dor pustiu“. C. 1·50

N. Dunăreanu. „Răsplată“ (nuvele). Preţul cor. 1.50.

I. L. Caragiale. „Momente, Schiţe, Amintiri“. Preţul cor. 2.—.

Adina Gr. Olănescu. „Cugetări“. Preţul cor. 1·50.

Guy de Maupassant. „O viaţă“ (umilul adevăr) traducere de *Em. Gârleanu*. Preţul cor. 2·—.

Se pot procura şi prin librăria „Gazetei Transilvaniei“ în Braşov şi a se adauge la fiecare porto 10 bani.

Cursul la bursa din Viena.

Din 1 Octomvrie n. 1908

Renta ung. de aur 4%	110 80
Renta de corone ung. 4%	92.50
Impr. căil. fer. ung. în aur 3½%	82 20
Impr. căil. fer. ung. în argint 4%	92 80
Bonuri rurale croate-slavone	93 50
Impr. ung. cu premii	185 50
Losuri pentru reg. Tisei şi Seghedin	— —
Renta de hârtie austr. 4²/₁₀	95 90
Renta de argint austr. 4²/₁₀	95 80
Renta de aur austr. 4%	1 5 70
Renta de corone austr. 4%	96 05
Bonuri rurale ungare 3½%	86.50
Losuri din 1860	151 90
Acţii de-ale Băncei ung. de credit	1750 —
Acţii de-ale Băncei austr. de credit	746 —
Acţii de-ale Băncei austro-ung.	644 25
Napoleondori	19 10
Mărci imperiale germane	117 35
London vista	239 30
Paris vista	95.27
Note italiene	95 10

Cursul pieţei Braşov

Din 2 Octomvrie n. 1908

	Cump.		Vênd.
Bancnote rom.	18.94		19.—
Argint român	18.80	„	18.90
Lire turcesci	21 40	„	[illegible]
Scris. fonc. Albine 5%	100.—	„	101.—
Ruble Rusesci	2 51	„	2.53
Napoleondori	19.—	„	19.12
Galbeni	11.20	„	11.40
Mărci germane	117.—	„	117.4

Preţurile cerealelor din piaţa Braşov.

Din 2 Octomvrie 1908

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta în Kor.	fi
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	18	–
„	Grâu mijlociu	17	–
„	Grâu mai slab	16	–
„	Grâu amestecat	12	—
„	Săcară frumósă	10	50
„	Săcară mijlociă	10	—
„	Orz frumos	9	—
„	Orz mijlociu	8	—
„	Ovĕs frumos	6	60
„	Ovĕs mijlociu	6	20
„	Cucuruz	12	—
„	Mălaiu (meiu)	11	—
„	Mazăre	16	—
„	Linte	26	—
„	Fasole	10	—
„	Sĕmênţă de in	20	-
„	Sĕmênţă de cânepă	10	—
„	Cartofi	2	—
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	1	12
„	Carne de porc	1	28
„	Carne de berbece	—	72
100 kil.	Sĕu de vită prospĕt	40	–
„	Sĕu de vită topit	62	—

Tipografia A. Mureşianu. Braşov.